

Jana Pronská

Slané prokletí

Přeložil Josef Pepson Snětivý

Jana Pronská

Slané prokletí

Přeložil Josef Pepson Snětivý

© Jana Pronská, www.janapronska.estranky.sk, 2013

Translation, Editor © Josef Pepson Snětivý, www.pepson.cz, 2013

Image on Cover: © Samphotostock.cz, 2013

Cover & Layout: © Nakladatelství ČAS, Alena Laňková, 2013

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2013

ISBN 978-80-7475-003-8

Ležela na zemi schoulená do roztřeseného klubíčka. Jednou rukou si podpírala vzduché břicho, druhou si zakrývala ústa – bolestí se jí chtělo křičet, ale příšerný strach jí sevřel hrdlo, takže z něj nevyšel ani sten. Krev jí protékala mezi prsty a ostře kontrastovala s bílou pokožkou. Její kapky na mnoha místech potřísnily drahé sametové šaty.

Nechtěla už ani otevřít oči, ba ani pohnout hlavou. A ještě méně toužila po tom, aby spatřila toho netvora. Nechtěla vlastně už vůbec nic.

Jen klid a mír.

Zpod sevřených víček si razily cestu první slzy. Stékaly po její tváři, splývaly s krví z rozbitých úst a odplavovaly poslední zbytky hrdosti.

Zlomí ji. Neví, jak dlouho ještě dokáže snášet jeho týrání, za jak dlouho se mu podaří udělat z ní bezduchý, vystrašený přízrak, chvějící se už ve chvíli, kdy zaslechne zvuk jeho kroků na chodbě.

Každý jeho příchod znamenal bolest a ponížení. Každý, byť i ten sebemenší pokus vzepřít se krutý trest.

Minuta za minutou se vlekly, jako by její utrpení nemělo nikdy skončit. Nemohla se ani pohnout, ani se zhluboka nadechnout, vždyť tím by upoutala jeho pozornost a on by ji trýznil dál. Ležela skrčená v koutě a ze všech sil se snažila, aby byla neviditelná.

Z postele se konečně ozvalo chrápání. V děsivém tichu manželské ložnice to pro Seleinu znamenalo vykoupení. Na okamžik. Než přijde další den...

Bolestí se hlásila snad každá kost v jejím těle, ale podařilo se jí nehlukně vstát, vyzout se ze střevíců a tichoučce našlapovat po chladné kamenné podlaze. Jen ho nevzbudit! Jen tak může přežít další bezesnou noc.

Opatrně usedla na tvrdou dubovou desku v okenním výklenku a přes zmučené tělo přehodila kožešinu. Jasný měsíc vládl nočnímu nebi a jeho svit pronikal okenními tabulkami do ložnice. Hvězdy zářily a pranic se nestaraly o to, jaká trápení prožívají lidé pod nimi a co sužuje Seleinu, paní Solnohradu.

Povzdechla si, setřela krev z tváře, opřela hlavu o okenní rám a zavřela uslzené oči. Hlavně že je dítě v jejím lůně v pořádku. Alespoň do té doby, dokud k ní zase večer nepřijde a pěstmi jí nevysvětlí, kde je její místo.

Celé měsíce zas a znovu.

Jako trest za to, že se vzepřela dobyvateli.

Jako nekonečný trest za to, že si dovolila patřit někomu jinému.

Ctibor, syn barona Šóši, stál před shromážděným davem s rukama sevřenýma v pěst a jeho pohled hněvivě blýskal po přítomných. V přeplněné hodovní síni hradu Cejkova bylo dusno, nikdo se neodvážil pozvednout oči, nikdo neprotestoval. Všichni mlčky a se skloněnou hlavou snášeli Ctiborův zoufalý křik.

Ne, takové přivítání si nikdo nepřál.

„Proč jste mi to neoznámili?!“ zvolal a pěstí udeřil do stolu, až na něm všechno nadskočilo.

„Je nám to líto, můj pane! Ale naši poslové vás nedokázali najít,“ ohradil se kastelán Imrich Faborič, starší muž s dobráckým výrazem ve tváři. Kajícně klopil oči, ale syna svého pána se nebál navzdory tomu, že před Ctiborovým ostrým pohledem se roztrásla kolena jinačím rytířům.

Nejstarší syn barona Šóši ztratil bratra, jeho otec ležel na smrtelné posteli, Solnohrad, dědičné sídlo, patřící jeho rodině už od nepaměti, a s ním i panství a solné doly padly do rukou nepřítele. Měl plné právo být zarmoucený i rozrušený.

Kastelán věděl, že zařatá čelist a ruce sevřené v pěst jsou jen projevem smutku, trpkosti, hněvu a bezmocnosti.

„Nedokázali mě najít?!“ křičel Ctibor a jeho tvář byla stále zvrásněnější. „To je všechno, co mi řekneš, Imrichu?! Copak jsi nevěděl, kde jsem?! Byl jsem snad zalezlý v nějaké díře jako potkan?! A co ty, drahý švagře?! Kdes byl ty, když jsme přišli o majetek?!“ Ctibor se náhle zadíval na svého švagra Mateje Kelečeniho, zemana z Pozdišovcí, a ten zbledl jako stěna.

Ctibor byl o hlavu vyšší než on a mnohem těžší i bez brnění. Nikdy nechápal, co jeho svéhlavá sestra vidí na tomto nezdařeném pokusu o chlapa – alespoň tak na Mateje nahlížel on.

„Stál jsem po boku tvého otce, Ctibore!“ sebral Matej odvalu a začal se bránit. Postoupil dopředu, obešel kastelána i jeho pobočníka a postavil se před Ctibora. Bojovně zdvihl

hlavu a podíval se mu zpříma do očí. „Zatímco ty, milý švagře, jsi získával slávu na hranicích, my jsme zachraňovali rodinné dědictví! Poslali jsme pro tebe čtyřikrát, ale tys nepřišel...“

Nebývalá Kelečéního troufalost a výčitky na chvíli zarazily i Ctibora. Jeho hněv se zmírnil, ale silný, neodbytný pocit viny mu vzápětí zatemnil mozek. Popadl švagra za chlopeč kabátce a zatřásl s ním.

„Kdo si myslíš, že jsi?! Jak se opovažuješ se mnou takto mluvit, Kelečéní?!“ zařval a odstrčil ho. „Ty...“

„Krotte svůj hněv, můj pane! Nespravedlivě si vybíjíte hněv na zemanovi. Na tom, co se událo, nenese vinu nikdo, ani on, ani vy! Nikdo!“ zakročil kastelán ostře, ale to už Matej Kelečéní i jeho muži opouštěli dvoranu. Postupně se vytratili všichni, až nakonec zůstal jen kastelán.

„Nikdo vám nic nevyčítá, pane Ctibore, jen jsme zarmoucení stejně jako vy. Matej dělal, co bylo v lidských silách, to mi můžete věřit,“ vysvětloval Imrich trpělivě. „Jenže na takový podvod a hrůzu nikdo z nás nebyl připraven. A uznejte, můj pane, že pustit se do bitvy o hrad s tou hrstkou lidí, která nám zůstala, by bylo čiré šílenství.“

„Možná máš pravdu...“ připustil Ctibor, když se i kastelán chystal k odchodu.

Nachýlil se den, komnata se nořila do šera a osvětloval ji jen oheň ve velkém krbu. Praskání polen znělo v tichu až příliš hlasitě a souperit s ním mohlo jen bušení srdce v rytířově hrudi.

Když se Ctibor po chvíli uklidnil, ztěžka dosedl do křesla v čele stolu, kde kdysi sedával jeho otec. Lehké brnění

z tvrzené kůže ho náhle svíralo a drátěná košile, obepínající mohutnou hrud', byla k neunesení. Zuřivě zatáhl za kožené šňůrky a brnění s řinčením spadlo na zem. Kovanou košili si přetáhl přes hlavu a odhodil stranou. Konečně se mohl nadechnout.

Zabořil hlavu do dlaní, v očích ho pálily slzy. Přišel pozdě...

Jeho bratr leží mrtvý v kamenném sarkofágu v podzemí kostela. Nedokázal se ani pomodlit, jen zuřivě a v bezmoci křičel zoufalstvím, když mu oznámili, že ho krutý dobyvatel Arvan Révai shodil z hradeb Solnohradu ve dvou kusech, nejprve tělo, potom hlavu.

Jak se s tím má vyrovnat? Jakub byl jeho mladší bratr a on mu byl přítelem, vzorem... Odjakživa za toho chlapce zodpovídal, radil mu, pomáhal... Pohádali se jen jedinkrát, to když se začal ucházet o Seleinu, ženu, která byla zaslíbena Révaiovi.

Tehdy Ctibor odešel a celé tři roky se vyhýbal jakýmkoli zprávám z domova. Nevěděl, že Jakub zemřel tak strašlivou smrtí ani že otec, ctihodný baron Šóša, se z té tragédie nikdy nevzpamatoval. Od Jakubovy smrti nevyšel ze své komnaty, s nikým neprohodil ani slova, nepoznal staršího syna... Ten prázdný, vyhaslý pohled se Ctiborovi navždy vryl do paměti a probudil v něm něco temného, zuřivého, co dosud pouze doutnalo. Ta správná potrava pro hladového démona pomsty...

Kdosi potichu otevřel dveře, ale Ctibor ani nezvedl hlavu. Sluha zažehl pochodně na stěnách i svíce ve svícnech, přiložil pár polen do krbu a beze slova odešel. Teprve tehdy si Ctibor uvědomil, že slunce už dávno zapadlo a za okny je noc. Vstal a přešel k oknu. Nosič pochodní už osvětlil hradby s cimbu-

řím, na kterých se procházely ozbrojené stráže. Věž byla naproti tomu temná, neosvětlená, ale Ctibor nepochyboval, že i v ní někdo hlídkuje. Matej Kelečeni se kupodivu ukázal jako schopný obránce. Ani on by v těchto nebezpečných časech nepostupoval jinak. Dlužil mu omluvu.

Dole na nádvoří bylo živo, pokud se to v této situaci vůbec dalo říct. Jeho družina, dvacítko v boji zocelených chlapů, svorně seděla před kovárnou a o čemsi debatovala. Kastelán Imrich, jeho pobočník i velitel stráží byli také s nimi. Obvyčejný den na hradě, plný práce od úsvitu do nejhlubší noci, s jasně stanovenými a po celé věky neměnnými pravidly, nenarušil ani jeho návrat. Poznával tu každodennost, vždyť tu vyrostl pod ochranitelskou, ale přísnou rukou svého otce, zde se naučil bojovat, zde byl pasován na rytíře... Byl to jeho domov.

Ne, nesmí jen tak sedět a litovat ztraceného času. Musí si vzít zpět to, co mu Arvan Révai vzal, musí udělat přesně to, co se od něj očekává. Smrt si žádá pomstu.

„Arvan Révai zaplatí svou krví, bratře, to ti přísahám!“ vykřikl slavnostně a věděl, že nenajde klid, dokud svůj slib nesplní.

„Děkuji za tvá slova, Ctibore, ačkoli bych měla spíš protestovat a vyčítat...“ Jemný, něžný hlas za jeho zády ho vytrhl z pochmurných úvah. Vůbec nepostřehl, že v hodovní síni už není sám, ale sestru jeho příchod potěšil. Vždyť naživu zůstali už jen oni dva.

Obrátil se k ní a zaraženě na ni hleděl.

Jolanda byla najednou jiná. Z mladého, dosud ne zcela rozvinutého poupěte, které zanechal v péči novomanžela, se stala žena. Ve vzpomínkách se mu vynořil obraz matky a Jolanda jako by z něj vystoupila. Možná to bylo tím teplým zeleným pláštěm ze sametu, podšitým liščí kožešinou, který matka tak ráda nosívala, možná tím vysokým bílým čepcem s naškrobeným závojem kolem hlavy, který kryl její dlouhé plavé vlasy... Nebo snad tím stále stejně přísným pohledem, kterým ho pozorovala, když byli děti, či vráskou na čele, která mu utkvěla v paměti?

Zasmála se.

„Hleďme, i sám neohrožený bojovník ztratil řeč!“

„Ani bych tě nepoznal,“ zamumlal Ctibor a rozpačitě chytil Jolandu za ruce, které k němu vztahovala.

„I ty ses změnil, bratře. Tři roky je dlouhá doba. Já jsem během ní porodila tři děti a převychovala manžela,“ zasmála se a Ctiborovi se konečně objevil na tváři úsměv.

„Všiml jsem si,“ opáčil. „Konečně je z něho chlap!“

„Jen nech být, Ctibore, já dobře vím, že ti to nešlo pod vousy, když jsem se rozhodla vzít si Mateje Kelečeniho, ale jsem s ním spokojená. Opravdu,“ dodala přesvědčivě.

Ctibor přikývl, vždyť co na to mohl říct?

„Rozkázala jsem, aby ti přinesli něco na zub, tvé lidi jsem už nakrmila, jen ty jsi od svého příchodu nic nejedl.“

„Nemám chuť.“

„Nežvaň!“ okřikla ho a hned zavolala sluhy, kteří po chvíli začali nosit na stůl.

„Vlastně ses moc nezměnila,“ podotkl Ctibor uštěpačně a ještě chtěl něco dodat, ale lahodná vůně jídla ho přesvědčila, že Jolanda má pravdu. Sedl si za stůl a přijal ze sestřiných rukou kalich s vínem.

Měli si toho hodně co říct, a tak spolu bděli ještě dlouho poté, co celý hrad ztichl.

Sotva se začalo rozednívat, Ctibor se vyšvihl do sedla. Bez doprovodu cválal pod hradby, pak přes čerstvě posekanou louku na stráni pod lesem, přebrodiv potok, který se po nedávném lijáku vylil ze svého koryta, až nakonec zmizel hlídce na věži v hustém lese. Mířil na vrchol hory, odkud bylo vidět do daleka. Bílá lněná košile se mu lepila na tělo, pot mu ztropil opálenou pokožku, pod kterou vibrovaly svaly jako z oceli. Vítr mu šlehal do tváře a dlouhé havraní vlasy za ním povlávaly jako černá zástava.

Přítáhl otěže, kůň se prudce zastavil a vyhodil přední nohy vysoko do vzduchu. Byl neklidný stejně jako jeho pán. Ctibor ho poplácal po šíji, seskočil a přivázal uzdu k nejbližšímu stromu. Těch pár kroků, které ho dělily od vysoké skalní plošiny, už musel ujít pěšky.

Na vrcholu se před ním otevřel širošířý prostor, který končil až na obzoru. Viděl pohoří, údolí, řeky protínající zelené lány, vesnice i solné doly. A právě u nich, až kdesi v dálce, stál na vysoké skále opevněný hrad, který způsobil tu největ-

ší tragédii, jaká mohla jeho rodinu potkat. Bratrovo dědictví a v něm zrádná žena, která Jakuba připravila o život.

Ctiborovi ztwardly rysy. Bolestně si uvědomil krutou pravdu. Připomněl si svou přísahu a zaplavila ho nenávisť. Otevřel ústa a zoufale chtěl vykřičet do světa všechnu svou bolest, ale nedokázal ze sebe vydat ani hlásku, jen v koutku oka se mu zaleskla slza.

Do hradu se vrátil až se soumrakem. A v jeho hlavě se mezitím zrodil jasný plán, jak se pomstít a získat zpět majetek i čest.

„Na obléhání nemáme dost mužů, Ctibore!“ namítl Matej Kelecění, když se všichni muži shromáždili v hodovní síni a Ctibor přednesl svůj návrh.

„Já vím, proto jsem poslal pro posily. Věřte mi, Arvan Révai se nebude stačit divit!“ prohlásil Ctibor sebevědomě. Jeho paže opsala kruh a ukázala směrem k Solnohradu. „Co nám patří, to si vezmeme zpět!“ vykřikl ještě odhodlaněji, když viděl pochybnost v očích mužů. „Můj bratr je mrtvý, solné prameny padly do rukou vraha, chcete to nechat jen tak?! Nebo se z vás snad stali zbabělci?!“

„Neurázejte nás, pane! Dobře víte, že jsme připraveni vzít do rukou zbraň, ale stejně tak sám nejlépe znáte sílu solnohradských hradeb. Zaútočit bez přípravy a bez dobře vyzbrojeného vojska, to by byla sebevražda!“ odporoval kastelán

a několik mužů souhlasně zabručelo. Ctiborův švagr ho jen mlčky pozoroval, a tak ho rytíř vyzval pohledem, aby se vyjádřil.

„Co máš v plánu? Já nejsem voják, ty ano, věřím ti tedy, že víš, jak na to, ale musíš mi dát víc než jen bezhlavou touhu po pomstě, Ctibore. Pokud mě přesvědčíš, ochotně pošlu své muže, aby po tvém boku zaútočili na Solnohrad,“ řekl Matej věčně a všichni souhlasně přikyvovali.

Mladý rytíř si švagra nevrle přeměřil pohledem. Celé roky ho pokládal za hlupáka a zbabělce, nedokázal pochopit, co na něm sestra vidí, jenže teď... Teď mluvil rozumně. Měl pravdu. Opravdu ho žene slepá touha pomstít se Révaiovi – oko za oko, zub za zub, smrt za smrt!

Ctibor silou vůle udusil oheň, jenž mu spaloval hrud'. Byl rytíř, bojovník, musel tedy potlačit emoce, aby ho nepromyšlené rozhodnutí nestálo život. Uměl být chladný jako kus oceli, nemilosrdný, krutý... Jen díky tomu přežil i ty nejtěžší bitvy. Nadechl se a přejel pohledem po přítomných mužích.

„Bojoval jsem v mnoha bitvách, pokořili jsme několik hradů a opevněných míst, aniž bychom utrpěli velké ztráty. Poslal jsem bratrům ve zbroji žádost o pomoc při obléhání Solnohradu. Můj přítel Johan z Oranu má tesaře, kteří umí postavit katapulty i samostřily. A kromě toho znám pár triků, díky kterým bude naše zteč hradeb rychlejší,“ usmál se, ale jeho úsměv mrazil.

„Tak to už je jiná, pane Ctibore!“ zvolal kastelán a Matej přikývl: „Už teď mám padesát mužů a má rodina může postavit další stovku. Jestli se ti podaří pokořit Arvana Révaie, vě-

řím, že se k tobě přidají všichni sousedé v okruhu pěti stolic,“ prohlásil a Ctibora tím nepřekvapil. Pověst o krutosti nového pána Solnohradu letěla zemí rychleji než orel nad horským hřbetem.

Neuplynul ani měsíc a pod Cejkovem tábořilo vojsko, jaké tento kraj neviděl po celé roky. Stovky mužů, připravených bít se v barvách Ctibora Šóši, muže, který se postavil zlovůli nenáviděného Arvana Révaie.

Seleina stála za zády svého manžela jako socha bez života. Přinutil ji zúčastnit se hostiny, ačkoli neměla ponětí, jaká podlost mu dala popud k tomu, že ji chtěl mít vedle sebe. Málokdy vycházela z komnaty, jednak po bití většinou nedokázala vstát z postele, jednak se styděla za modřiny, které jí ustavičně „zdebily“ tvář. I nyní se snažila raději na nic nemyslet a nic nevidět a usilovně potlačovala nevolnost. Neodvážila se pomalu ani nadechnout, aby na sebe manžela neupozornila.

Ten zloduch se zatím výborně bavil, hltal jednu křepelku za druhou, a když se s plnými ústy smál oplzlým historkám spolustolovníků, po bradě mu teklo krvavě rudé víno. Hlodovní síní létaly kosti a vyhladovělí lovečtí psi se o ně rvali s hlasitým štěkotem a vytím.

Na stole leželo nahé děvče, křičelo hrůzou, bolestí a hanbou, pak zas jen velkýma očima tiše prosilo o smilování,

když ji jeden z manželových kumpánů znásilňoval přímo mezi mísami s vybranými jídly a cínovými číšiemi s vínem, zatímco ostatní se zájmem přihlíželi a hlasitě povzbuzovali smilníka.

Síní se šířil odporný pach zpocených těl, vína a kouře z loučí a voskovic.

Seleina přivřela oči a přála si, aby se ve vteřině mohla propadnout pod černou zem. K čemu je takový život? K čemu? Jak jednoduché by bylo skočit do propasti pod komnatou...

Dítě v lůně ji silně koplo a ona sykla. Sotva se držela na nohou, bolest v kříži se stupňovala, do očí jí vstoupily slzy bezmoci a ponížení, za sebe i za to děvče, které po chvíli už jen tiše sténalo, schoulené do klubíčka, dokud se na ně nevrhne další.

Révai jako by si náhle vzpomněl, že Seleina stojí za jeho zády. Prudce se otočil a natáhl k ní ruku s pohárem.

„Nevidíš, že je prázdný?!“ rozkřikl na ni a nenávistně si odplivl. „Nalej mi, ženská! I tahle coura ví, jak potěšit muže, jen ty jsi nanic! Jen se podívej, jak se to dělá, a něčemu se přiuč!“ blábolil opile, když mu roztřesenými rukama dolévala víno. Jeho kumpáni se rozchechtali ještě víc, dívka žalostně zavzlykala a Seleině se podlomila kolena. Ale vytoužené mdloby nepřišly a bolest, která se náhle rozlila celým jejím tělem, ji přinutila vykřiknout.

Révaiovy ruce ji zvedly ze země. Prsty ji chytil za bradu a zkalenýma očima zkoumal její zvrásněnou tvář.

„Měl jsem tě radši shodit z hradeb, ty mrcho, i s tím tvým milencem! Dej mi dědice a pak si klidně chcípni! Ani ten tvůj

povedený švagřík, co konečně přitáhl domů, už nikdy nezíská majetek, o který přišel,“ rozchechtal se jí do ucha a Seleina teprve v tu chvíli pochopila, co oslavuje. Révai si je sám sebou naprosto jistý, za branami Solnohradu se cítí bezpečný. Co to říkal? Jaký švagr? Co se proboha zase děje?

Dveře do síně se náhle rozletěly a dovnitř vběhl strážce.

„Odpusťte, vaše milosti, ale Ctibor Šóša táhne na náš hrad! Už z dálky jsou vidět jeho katapulty,“ vysvětloval rychle, aby nepocítil na vlastní kůži pánův hněv.

Révai se však ani neobtěžoval zvednout pohled od své manželky.

„Vida, tak už i druhý Šóša přichází, aby si vylámal zuby...“ uškíbl se. „Slyšíš, ženo moje? Tvůj švagr se vydal na návštěvu, aniž by ho někdo zval!“ vysmíval se jí do tváře. Jeho arrogantní výsměch bolel víc než všechny ty rány a ponižování, které od něj zakoušela.

Přivřela oči a soustředila se na dítě, které se neklidně převalovalo v jejím lůně, a na vracející se bolest v kříži.

„Vaše milosti,“ oslovil ho znovu voják. „Na hrad táhne opravdu dobře vyzbrojené vojsko. Potřebují vás na hradbách. Velitel řekl, že se musíme připravit na masivní útok. Pokud začnou ostřelovat hrad katapulty, vzplane jako pochoděň!“

„Cože?!“ Vojákova slova konečně pronikla do Révaiova otupělého mozku. Pustil Seleinu a obrátil se k němu.

V místnosti konečně zavládlo ticho. Po chvíli ho však přerušil Seleinin výkřik. Na podlaze pod ní se objevila loužička – odtekla jí plodová voda.

Révai se na ni lhostejně podíval.

„Odneste ji a zavolejte porodní bábu,“ přikázal. „A ty,“ ukázal prstem na svou ženu, „pros Boha, abys mi do rána dala dědice!“ Pak se otočil a vydal se na hradby. Za ním se během jediného okamžiku vyhrnuli i ostatní.

Čísi soucitné ruce vzaly Seleinu do náruče a pomalu nesly do komnaty, kde ji s vytřeštěnýma očima vítala komorná.

„Ach, má paní! Co budeme dělat?“

„Rodit, Jozefko, rodit!“ dobrácky ji okřikl muž. „Jdi pro bábu a nech nachystat horkou vodu, hodně vody!“ přikazoval.

Seleina zvedla oči a nevěřičně se podívala na mladého muže. Viděla ho jednou či dvakrát dole na nádvoří. Vždy seděl tak trochu stranou od ostatních, ale co o tom mohla vědět? Nenáviděla každého člena Révaiovy družiny. Všichni byli horší než divá zvěř.

Odtáhla se a bázlivě si ho prohlédla. Byl velmi vysoký a silný jako kůň. Dlaně měl jako lopaty, kdyby chtěl, jediným úderem by ji jistě přizabil. Soucitný úsměv a pohled, který na ni upíral, ji však uklidnily, ale jen do chvíle, kdy pocítila další nápor bolesti.

„Musíte si lehnout, má paní, brzy přivedete na svět nový život,“ promluvil k ní laskavě a podal jí ruku.

Seleina sebou trhla a prudce se odtáhla. Strach, po celé měsíce pěstovaný Arvanem Révaiem, byl hluboce zakořeněný v jejím podvědomí, nedokázala mu vzdorovat. S trpkostí v hlase zamumlala:

„A jaký život mu nabídnu?“